

DOI (Article): <https://doi.org/10.31108/2.2019.1.16.4>

УДК 159.923.3:331.108.4 - 057.87

Канівець Т.М., Фесун Г.С.

АНАЛІЗ ЗАГАЛЬНОГО ПОКАЗНИКА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ ДО ЗДІЙСНЕННЯ МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КАР'ЄРИ

Канівець Т.М., Фесун Г.С. Аналіз загального показника психологічної готовності студентів до здійснення майбутньої професійної кар'єри. У статті проаналізовано зміст і структуру психологічної готовності студентів до здійснення професійної кар'єри. Проаналізовано зміст її основних компонентів (мотиваційного, когнітивного, операційного та особистісного).

На основі проведеного авторами емпіричного дослідження констатовано недостатній рівень розвитку загального показника психологічної готовності студентів до здійснення майбутньої професійної кар'єри. Виявлено, що результати самооцінки студентами рівня власної психологічної готовності до здійснення майбутньої професійної кар'єри є завищеними. Проаналізовано вплив на рівень розвитку загального показника психологічної готовності таких чинників: організаційно-професійних (тип факультету) та соціально-демографічних (вік; стать студентів) чинників.

Ключові слова: вищі навчальні заклади; студенти; професійна кар'єра; психологічна готовність студентів до здійснення майбутньої кар'єри; майбутня професійної кар'єри.

Канівець Т.М., Фесун Г.С. Анализ общего показателя психологической готовности студентов к осуществлению будущей профессиональной карьеры. В статье проанализированы содержание и структура психологической готовности студентов к осуществлению профессиональной карьеры. Проанализировано содержание ее основных компонентов (мотивационного, когнитивного, операционного и личностного).

На основе проведенного авторами эмпирического исследования констатирован недостаточный уровень развития общего показателя психологической готовности студентов к осуществлению будущей профессиональной карьеры. Выявлено, что результаты самооценки студентами уровня собственной психологической готовности к осуществлению будущей профессиональной карьеры являются завышенными. Проанализировано влияние на уровень развития общего показателя психологической готовности следующих факторов: организационно-профессиональных (тип факультета) и социально-демографических (возраст, пол студентов) факторов.

Ключевые слова: высшие учебные заведения; студенты; профессиональная карьера; психологическая готовность студентов к осуществлению будущей карьеры; будущая профессиональная карьера.

Постановка проблеми. Важливим напрямком професійної підготовки студентів є їх підготовка до здійснення майбутньої професійної кар'єри. Одним із важливих чинників здійснення такої підготовки виступає формування у студентів психологічної готовності до здійснення майбутньої професійної кар'єри.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз зарубіжної [6; 7; 8; 9; 11; 16; 18; 19; 20; 21] та вітчизняної [1; 13; 14; 17] літератури показує, що проблема професійної кар'єри знайшла відображення в цілій низці праць, які стосуються сутності кар'єри, її видів, особливостей здійснення кар'єри менеджерами та персоналом організацій, управління кар'єрою в організації.

Разом із тим, вивчення літературних джерел свідчить про те, що проблема психологічних особливостей підготовки студентів до майбутньої професійної кар'єри ще не знайшла достатнього висвітлення в літературі, оскільки основний акцент робиться на «дорослій» аудиторії, тобто на персоналі організацій. Можна назвати лише декілька досліджень, які стосуються вивчення тих чи інших аспектів підготовки до професійної кар'єри на матеріалі діяльності студентів різних професійних груп (майбутніх менеджерів, інженерів-металургів, психологів та ін.) [14; 15; 17].

Проблема ж рівня розвитку загального показника психологічної готовності студентів до здійснення майбутньої професійної кар'єри та впливу на нього організаційно-професійних та

соціально-демографічних чинників, наскільки нам відомо, раніше не виступала предметом спеціального дослідження.

Виходячи із актуальності та недостатньої розробки проблеми, нами визначено такі **завдання дослідження:**

1. Визначити зміст та структуру психологічної готовності студентів до здійснення майбутньої професійної кар'єри.

2. Виявити рівень розвитку загального показника психологічної готовності студентів до здійснення майбутньої професійної кар'єри.

3. Проаналізувати зв'язок загального показника психологічної готовності студентів до здійснення майбутньої професійної кар'єри із організаційно-професійними та соціально-демографічними характеристиками студентів.

Виклад основного матеріалу та результати дослідження. Для визначення *рівня розвитку компонентів та загального показника психологічної готовності* студентів до здійснення майбутньої професійної кар'єри використовувався «Комплекс методик для дослідження психологічної готовності студентів до здійснення майбутньої професійної кар'єри» [3]. Даний комплекс включав ряд методик, які використовувалися для використовувались конкретних показників: а) когнітивного компонента готовності – анкета «Професійна кар'єра студентів» (Л. Карамушка, Т. Канівець) та методика контент-аналізу; б) мотиваційного компонента готовності – методики «Мотивація навчання у ВНЗ» Т. Ільїної, «Вивчення мотивів навчальної діяльності студентів» А. Реана, В. Якуніна, «Визначення мотивації до роботи» Д. Райгородського; в) операційного компонента готовності – методика «Діагностика стратегій поведінкової активності» Л. Вассермана, М. Гуменюка, анкета «Професійна кар'єра студентів» (Л. Карамушка, Т. Канівець) та методика контент-аналізу; г) особистісного компонента готовності – методики «Діагностика рівня суб'єктивного контролю» Дж. Роттера (адаптація Е. Бажина, С. Голинкіної, А. Еткіна) та «Діагностика лідерських здібностей» Є. Жарикова, Є. Крушельницького.

Вивчення *чинників*, що впливають на рівень розвитку психологічної готовності студентів до здійснення майбутньої професійної кар'єри, здійснювалось за допомогою авторської анкети-«паспортички».

Статистична обробка даних і графічна презентація результатів здійснювалася за допомогою пакета статистичних програм SPSS (версія 13.0).

Дослідження було проведено серед 460 студентів старших курсів Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Дослідженні проводився серед студентів Чернівецького національного університету імені Ю. Федьковича. Всього у дослідженні взяло участь 420 студентів. 33,3% опитаних були студенти факультету педагогіки, психології та соціальної роботи (спеціальності – «практична психологія», «психологія»), 33,1% – студенти економічного факультету (спеціальності – «економічна кібернетика», «маркетинг», «фінанси і кредит», «облік і аудит», «менеджмент», «економіка підприємства») та 33,6% – студенти юридичного факультету (спеціальність «правознавство»). Вибір вказаних факультетів був обумовлений тим, що саме на цих факультетах готують фахівців найбільш «престижних» сьогодні в українському суспільстві спеціальностей (психологи, менеджери, маркетологи, економісти, юристи тощо).

Серед опитаних були 49,8 % студентів 4-го курсу та 50,2 % студентів 5-го курсу. Залучення до дослідження саме студентів старших курсів було обумовлено тим, що, на наш погляд, саме на цих курсах, скоріше всього, у студентів починає актуалізуватися потреба у визначенні своєї майбутньої професійної кар'єри. 50,0% студентів навчалися на денній формі навчання та 50,0% – на заочній формі навчання. Серед опитаних було 26,9% хлопців та 73,1% дівчат.

21,7% опитаних були віком до 20 років. 40,7% опитаних були студенти віком від 21 до 22 років. 37,6% були студенти віком понад 22 роки. 41,9% студентів народились у селі, а 58,1% – у місті. 64,8% були неодруженими, а 35,2% студентів – одруженими.

Щодо результатів виконання **першого завдання**, то на основі аналізу літератури [2; 10; 12] та власного теоретичного аналізу проблеми визначено, що із важливих психологічних

чинників підготовки студентів до майбутньої професійної кар'єри є **психологічна готовність до здійснення професійної кар'єри**, яка являє тобто сукупність психологічних якостей, необхідних студентам для ефективної професійної кар'єри.

За своєю структурою зазначена готовність включає такі основні компоненти: мотиваційний, когнітивний, операційний та особистісний.

Мотиваційний компонент – сукупність мотивів, необхідних для успішної майбутньої професійної кар'єри («базові» мотиви навчання – «набуття знань», «оволодіння професією» та «отримання диплома»; «додаткові» мотиви навчання – фінансові мотиви та мотиви визнання; мотиви роботи – фінансові мотиви, мотиви просування в посаді, мотиви змісту роботи, мотиви взаємовідносин з керівниками та працівниками, мотиви досягнення та визнання та ін.). *Когнітивний компонент* – сукупність знань, необхідних для успішного здійснення майбутньої професійної кар'єри (знання про сутність професійної кар'єри, можливості співвідношення професійної кар'єри і сім'ї, успішність чоловіків і жінок у професійній кар'єрі, вікові показники здійснення професійної кар'єри, складові психологічної готовності студентів до здійснення професійної кар'єри та ін.). *Операційний компонент* – сукупність умінь та навичок, необхідних для успішного здійснення майбутньої професійної кар'єри, які стосуються поведінкової активності студентів загалом та активності стосовно реалізації професійної кар'єри. *Особистісний компонент* – сукупність особистісних характеристик, необхідних для успішного здійснення майбутньої професійної кар'єри (рівень суб'єктивного контролю (інтернальності) в основних сферах життєдіяльності особистості, зокрема, у виробничих стосунках; лідерські якості та ін.).

У процесі виконання другого завдання, спрямованого на вивчення **рівня розвитку загального показника** психологічної готовності студентів до здійснення майбутньої професійної кар'єри, були отримані такі дані. Як видно із *рис. 1*, **високий рівень** розвитку даного показника зафіксовано у незначній кількості опитаних (8,3%). **Середній рівень** виявлено у значної кількості (66,9%) опитаних. І **низький рівень** притаманний 24,8% студентів, тобто приблизно одній четвертій.

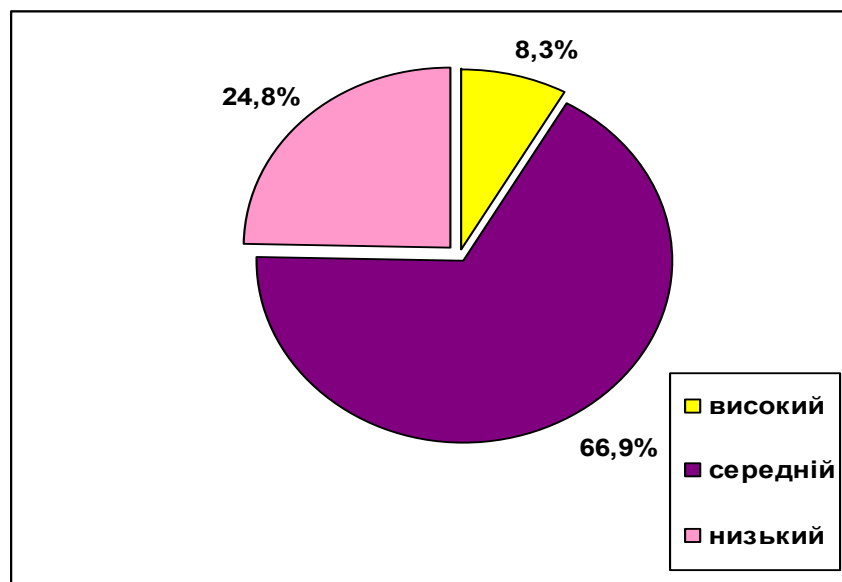

Рис. 1. Рівень розвитку загального показника психологічної готовності студентів до здійснення майбутньої професійної кар'єри (у % від загальної кількості опитаних)

Отже, можна говорити про **недостатній рівень** розвитку загального показника психологічної готовності студентів до здійснення майбутньої професійної кар'єри.

Окрім виявлення рівня розвитку психологічної готовності студентів до здійснення майбутньої професійної кар'єри за допомогою взаємодоповнюючих тестових методик, тобто

використання, умовно кажучи, «об'єктивної» оцінки, в дослідженні також було проведено вивчення самооцінки студентами даного показника (рис. 2). Для аналізу даного показника студентів просили дати відповідь на таке питання: «Який, на Вашу думку, рівень Вашої психологічної готовності до здійснення майбутньої професійної кар'єри?».

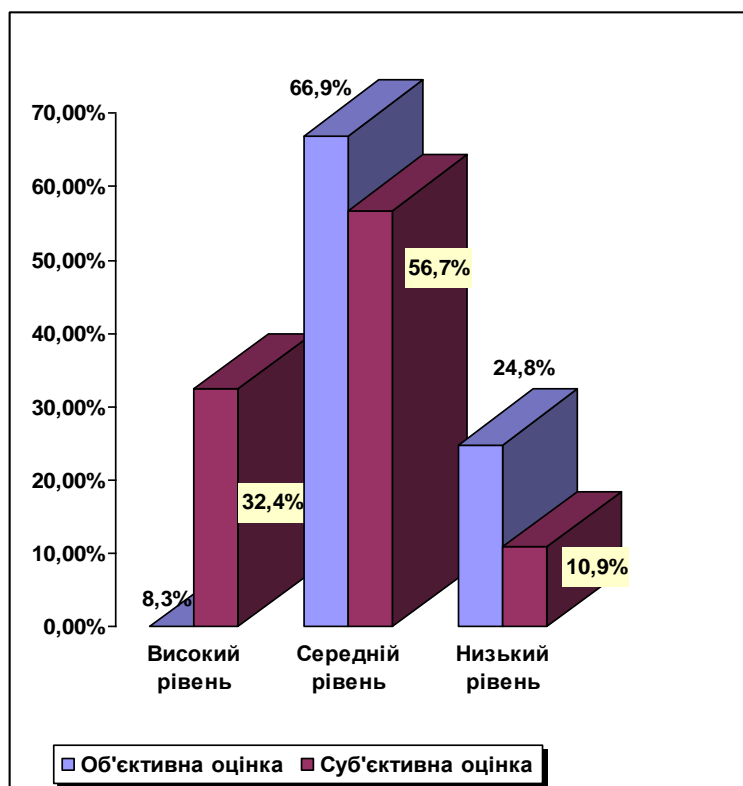

Рис. 2. Порівняльний аналіз об'єктивної оцінки та самооцінки психологічної готовності студентів до здійснення майбутньої професійної кар'єри (у % від загальної кількості опитаних)

Порівняння отриманих результатів, які представлені на рис. 2, де відображено дані, які стосуються як об'єктивної, так і суб'єктивної оцінки психологічної готовності студентів до здійснення майбутньої професійної кар'єри, показало, що «суб'єктивна» оцінка *переважає* над «об'єктивною». Це проявляється стосовно всіх рівнів розвитку психологічної готовності: високого (32,4% проти 8,3%); середнього (56,7% проти 66,9%); низького (24,8% проти 10,9%). При цьому звертає увагу на себе той факт, що найбільші розбіжності спостерігаються стосовно оцінки високого рівня психологічної готовності: самооцінка студентами високого рівня значно вища, орієнтовно в чотири рази, за об'єктивну оцінку. Зазначимо при цьому, що при аналізі ми об'єднали між собою показники «суб'єктивної» оцінка: «дуже високий» (6,2%) та «високий» (26,2%) і «низький» (10,2%) та «дуже низький» (0,7%).

Отже, в цілому можна констатувати деяку *неадекватність* «суб'єктивної» оцінки психологічної готовності студентів до здійснення майбутньої професійної кар'єри, а також говорити про необхідність її корекції.

Загалом можна зробити висновок про те, що дослідження виявило *недостатній рівень* психологічної готовності студентів до здійснення майбутньої професійної кар'єри. Це ще раз свідчить, на наш погляд, про необхідність *приділення спеціальної уваги* психологічній підготовці студентів з даного напрямку професійної підготовки.

Проаналізуємо далі дані, які стосуються **третього завдання**, тобто вивчення зв'язку між рівнем розвитку загального компонента психологічної готовності студентів до здійснення професійної кар'єри та організаційно-професійними і соціально-демографічними чинниками.

Згідно з наявними в літературі розробками [4; 5], до організаційно-професійних чинників нами було віднесено: тип факультету; курс навчання; форма навчання. Група соціально-демографічних чинників включала такі показники: вік; стать; місце народження; сімейний стан студентів.

У процесі дослідження виявлено статистично значущі кореляційні зв'язки ($p < 0,01$) між рівнем розвитку даного компонента та таким **організаційно-професійним чинником**, як **тип факультету** (табл. 1). Констатовано, що тут простежується така закономірність: студенти факультету педагогіки, психології та соціальної роботи випереджають студентів економічного та юридичного факультету за кількістю осіб, які мають високий рівень розвитку загального компонента психологічної готовності студентів до здійснення професійної кар'єри (14,3% проти 5,0% та 5,7% відповідно). Це, скоріше за все, пов'язано з тим, що в процесі навчання студентів на факультеті педагогіки, психології та соціальної роботи, де навчаються психологи та соціальні працівники, більший акцент робиться на їх підготовку до взаємодії з людьми, ніж у процесі навчання студентів економічного та юридичного факультету. Тому студенти даного факультету більше орієнтуються в сутності кар'єри та розумінні значення в її здійсненні сімейних, гендерних, вікових та особистісних чинників. Отже, можна зробити висновок про те, що в процесі психологічної підготовки студентів з означеного напрямку діяльності потрібно враховувати *специфіку факультету*.

Таблиця 1

Зв'язок між рівнем розвитку загального компонента психологічної готовності студентів до здійснення майбутньої професійної кар'єри та організаційно-професійними і соціально-демографічними чинниками (у % від загальної кількості опитаних)

Чинники		Рівень розвитку загального компонента		
		Низький	Середній	Високий
Факультет	Педагогіки, психології та соціальної роботи	17,1**	68,6**	14,3**
	Економічний	24,5**	70,5**	5,0**
	Юридичний	32,6**	61,7**	5,7**
Вік	До 20 років	18,7*	76,9*	4,4*
	21–22 роки	30,4*	62,6*	7,0*
	Понад 22 роки	22,2*	65,8*	12,0*
Стать	Хлопці	27,4**	58,4**	14,2**
	Дівчата	23,8**	70,0**	6,2**

** - $p < 0,01$; * - $p < 0,05$

Однак, у процесі дослідження *не виявлено статистично значущого кореляційного зв'язку* між рівнем розвитку загального показника психологічної готовності студентів до здійснення професійної кар'єри та такими організаційно-професійними чинниками, як курс та форма навчання студентів).

Окрім того, виявлено статистично значущий кореляційний зв'язок ($p < 0,01$) між рівнем розвитку загального компонента психологічної готовності та рядом **соціально-демографічних чинників**: вік ($p < 0,05$) та стать ($p < 0,01$) (табл. 1).

Що стосується **віку**, то тут спостерігається підвищення рівня загального показника психологічної готовності в міру підвищення віку студентів: до 20 років – 4,4%; від 21 до 22 років – 7,0%; понад 22 років – 12,0%. Отже, в міру «дорослішання», студенти тією чи іншою мірою стають більш психологічно готовими до здійснення професійної кар'єри, і це, скоріше за все, можна пояснити тим, що з віком активнішими стають процеси професійної соціалізації

особистості. Отже, студенти молодшого віку потребують більше уваги щодо їх психологічної підготовки до здійснення професійної кар'єри.

Щодо *статі*, то виявлено, що хлопці випереджають дівчат за рівнем розвитку загального компонента психологічної готовності (14,2% проти 6,2%). Це, знову ж таки, можна пояснити, з одного боку, певними гендерними стереотипами, а, з іншого боку, певними гендерними традиціями, які склалися в суспільстві, в тому числі і в українському, і, згідно з якими, професійну кар'єру мають здійснювати, насамперед, чоловіки, оскільки від цього залежить статус і добробут родини, а в жінок це не має відігравати значну роль, оскільки пріоритетами є народження і виховання дітей та ведення домашнього господарства. Це свідчить про те, що у процесі навчання у вищому навчальному закладі формуванню у дівчат конкретних умінь та навичок, які потрібні для здійснення професійної кар'єри, потрібно приділяти особливу увагу.

У процесі дослідження *не виявлено статистично значущого кореляційного зв'язку* між рівнем розвитку загального показника психологічної готовності студентів до здійснення професійної кар'єри та такими соціально-демографічними чинниками, як місце народження та сімейний стан студентів.

Загалом, на основі отриманих даних можна зробити ряд *висновків* стосовно зв'язку між рівнем розвитку загального показника психологічної готовності студентів до здійснення професійної кар'єри та організаційно-професійними та соціально-демографічними чинниками.

Висновки:

1. Виявлено *недостатній рівень* розвитку загального показника психологічної готовності студентів до здійснення майбутньої професійної кар'єри, про що свідчить той факт, що високий рівень розвитку даного показника зафіксовано приблизно в одній дванадцятій опитаних. При цьому дані самооцінки студентами рівня власної психологічної готовності до здійснення майбутньої професійної кар'єри є *завищеними*.

2. Виявлено статистично значущі зв'язки між рівнем розвитку загального показника психологічної готовності студентів до здійснення майбутньої професійної кар'єри та організаційно-професійними та соціально-демографічними чинниками, які відносять до *мікрорівня*: типом факультету; віком студентів; статтю студентів.

3. У цілому дослідження виявило *проблеми* у рівні розвитку загального показника психологічної готовності студентів до професійної кар'єри та необхідність спеціальної психологічної підготовки студентів з даного напрямку.

До перспективних парямків дослідження слід віднести вивчення впливу на рівень розвитку загального показника психологічної готовності студентів до майбутньої професійної кар'єри психологічних характеристик освітнього середовища закладів вищої освіти (його інноваційності, творчості дружності тощо).

Список використаних джерел

1. Бондарчук О.І. Професійна кар'єра керівників шкіл: психологічний аспект / О.І. Бондарчук // Актуальні проблеми психології. Том 1 : Соціальна психологія. Психологія управління. Організаційна психологія : зб. наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України. – К. : Міленіум, 2002. – Част. 6. – С. 86–89.
2. Дьяченко М.М. Психологические проблемы готовности к деятельности / М.М. Дьяченко, А.А. Кандыбович. – Мн. : Беларус. ун-т, 1976. – 176 с.
3. Канівець Т.М. Комплекс методик для дослідження психологічної готовності студентів до здійснення майбутньої професійної кар'єри / Т.М. Канівець // Психологічні основи управління та організаційного розвитку в системі державної служби : тези VII Міжнар. наук.-практ. конф. з організаційної та економічної психології (23–25 верес. 2010 р., м. Луцьк) / за наук. ред. Л.М. Карамушки, Л.Я. Малімон, О.А. Філь, Т.М. Литвиненко. – Луцьк, 2010. – С. 60–61.
4. Карамушка Л.М. Психологія освітнього менеджменту : навч. посіб. / Л.М. Карамушка. – К. : Либідь, 2004. – 424 с.
5. Карамушка Л.М. Психологія управління : навч. посіб. / Л.М. Карамушка. – К. : Міленіум. – 2003. – 344 с.
6. Кибанов А.Я. Управление деловой карьерой персонала / А.Я. Кибанов // Управление персоналом организации : учебник. – М. : ИНФРА-М, 1997. – С. 298–307.
7. Маркова А.К. Психология профессионализма / А.К. Маркова. – М., 1996. – С. 123–127.

8. Могилевкин Е.А. Карьерный рост: диагностика, технология, тренинг : монография / Е.А. Могилевкин. – СПб. : Речь, 2007. – 336 с.
9. Молл Е. Управленческая карьера в России / Е. Молл // Проблемы теории и практики управления. – 1996. – № 6. – С. 117–120.
10. Моляко В.А. Психологічна готовність до творчої праці / В.А. Моляко. – К. : Освіта, 1989. – 48 с.
11. Практикум по психологии менеджмента и профессиональной деятельности / под ред. Г.С. Никифорова, М.А. Дмитриевой, В.М. Снеткова. – СПб. : Речь, 2001. – 448 с.
12. Смирнов А.А. О психологической подготовке к труду / А.А. Смирнов // Вопросы психологии. – 1984. – № 5. – С. 107–114.
13. Синдром «професійного вигорання» та професійна кар'єра працівників освітніх організацій: гендерні аспекти : [навч. посіб для студ. вищ навч. закл. та слухачів ін-тів післядиплом. освіти] / за наук. ред. С.Д. Максименка, Л.М. Карамушки, Т.В. Зайчикової. – К. : Міленіум, 2004. – 264 с.
14. Сурякова М.В. Уявлення про професійну кар'єру майбутніх інженерів-металургів / М.В. Сурякова // Актуальні проблеми психології. Том 1 : Соціальна психологія. Психологія управління. Організаційна психологія : зб. наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України. – К. : Міленіум, 2008. – Част. 21–22. – С. 125–131.
15. Терновская О.П. Карьерные ориентации психологов в системе вузовской подготовки / О.П. Терновская // Материалы международной конференции Министерства образования и науки РФ и Федерации психологов образования России «Психология образования: проблемы и перспективы» (16–18 декабря 2004 г.). – М., 2004. – С. 344–345.
16. Толстая А.Н. Управление карьерой в организации / А.Н. Толстая // Психология управления / под ред. А.В. Федотова. – Л. : ЛГГУ, 1991. – С. 49–62.
17. Чернявська В.В. Особливості розвитку кар'єрних орієнтацій студентів-менеджерів / В.В. Чернявська // Актуальні проблеми психології. Том 1 : Соціальна психологія. Психологія управління. Організаційна психологія : зб. наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка АПН України. – К. : Міленіум, 2006. – Част. 18. – С. 70–72.
18. Hall, D. T. The new «career contract: Wrong on both counts / D.T. Hall. –Boston : Executive Developmental Roundtable, Boston Universiting School of management, 1993.
19. Kram, K. E. Improving the mentoring process / K. E. Kram // Training and Development Journal. – 1985. – Vol. 39 (4). – P. 40–43.
20. Schein, E. (1986) A critical look at current career development theory and research / E. Schein / In D. T. Hall and Association (Eds.). Career development in organization. – San-Francisco, CA, 1986.
21. Super, D. E. (1992) Toward a comprehensive theory of career development / D. E. Super / In D. H. Montrose, S. J. Shinkman (Eds). Career development: Theory and practice. – Springfield, IL : Charles C. Thomas, 1992. – P. 35.

Spysok vykorystanykh dzherel

1. Bondarchuk O.I. Profesiina kariera kerivnykiv shkil: psykholohichniy aspekt / O.I. Bondarchuk // Aktualni problemy psykholohii. Tom 1 : Sotsialna psykholohiia. Psykholohiia upravlinnia. Orhanizatsiina psykholohiia : zb. naukovykh prats Instytutu psykholohii im. H.S. Kostiuca APN Ukrainy. – K. : Milenium, 2002. – Chast. 6. – S. 86–89.
2. D'jachenko M.M. Psihologicheskie problemy gotovnosti k dejatel'nosti / M.M. D'jachenko, A.A. Kandybovich. – Mn. : Belarus. un-t, 1976. – 176 s.
3. Kanivets T.M. Kompleks metodyk dlia doslidzhennia psykholohichnoi hotovnosti studentiv do zdiisnennia maibutnoi profesiinnoi kariery / T.M. Kanivets // Psykholohichni osnovy upravlinnia ta orhanizatsiinoho rozvytku v systemi derzhavnoi sluzhby : tezy VII Mizhnar. nauk.-prakt. konf. z orhanizatsiinoi ta ekonomichnoi psykholohii (23–25 veres. 2010 r., m. Lutsk) / za nauk. red. L.M. Karamushky, L.Ia. Malimon, O.A. Fil, T.M. Lytvynenko. – Lutsk, 2010. – S. 60–61.
4. Karamushka L.M. Psykholohiia osvitnoho menedzhmentu : navch. posib. / L.M. Karamushka. – K. : Lybid, 2004. – 424 s.
5. Karamushka L.M. Psykholohiia upravlinnia : navch. posib. / L.M. Karamushka. – K. : Milenium. – 2003. – 344 s.
6. Kibanov A.Ja. Upravlenie delovoj kar'eroj personala / A.Ja. Kibanov // Upravlenie personalom organizacii : uchebnik. – M. : INFRA-M, 1997. – S. 298–307.
7. Markova A.K. Psihologija professionalizma / A.K. Markova. – M., 1996. – S. 123–127.
8. Mogilevkin E.A. Kar'ernyj rost: diagnostika, tehnologija, trening : monografija / E.A. Mogilevkin. – SPb. : Rech', 2007. – 336 s.
9. Moll E. Upravlencheskaja kar'era v Rossii / E. Moll // Problemy teorii i praktiki upravlenija. – 1996. – № 6. – S. 117–120.
10. Moliako V.A. Psykholohichna hotovnist do tvorchoi pratsi / V.A. Moliako. – K. : Osvita, 1989. – 48 s.
11. Praktikum po psihologii menedzhmenta i professional'noj dejatel'nosti / pod red. G.S. Nikiforova, M.A. Dmitrievoj, V.M. Snetkova. – SPb. : Rech', 2001. – 448 s.
12. Smirnov A.A. O psihologicheskoj podgotovke k trudu / A.A. Smirnov // Voprosy psihologii. – 1984. – № 5. – S. 107–114.
13. Syndrom «profesiinoho vyhorannia» ta profesiina kariera pratsivnykiv osvitnikh orhanizatsii: genderni aspekty : [navch. posib dlia stud. vyshch navch. zakl. ta slukhachiv in-tiv pislidyplom. osvity] / za nauk. red. S.D. Maksymenka, L.M. Karamushky, T.V. Zaichykovoi. – K. : Milenium, 2004. – 264 s.

14. Suriakova M.V. Uivlennia pro profesiinu karieru maibutnix inzheneriv-metalurhiv / M.V. Suriakova // Aktualni problemy psykholohii. Tom 1 : Sotsialna psykholohiia. Psykholohiia upravlinnia. Orhanizatsiina psykholohiia : zb. naukovykh prats Instytutu psykholohii im. H.S. Kostiuka APN Ukrainy. – K. : Milenium, 2008. – Chast. 21–22. – S. 125–131.
15. Ternovskaja O.P. Kar'ernye orientacii psihologov v sisteme vuzovskoj podgotovki / O.P. Ternovskaja // Materialy mezhdunarodnoj konferencii Ministerstva obrazovanija i nauki RF i Federacii psihologov obrazovanija Rossii «Psihologija obrazovanija: problemy i perspektivy» (16–18 dekabnja 2004 g.). – M., 2004. – S. 344–345.
16. Tolstaja A.N. Upravlenie kar'erij v organizacii / A.N. Tolstaja // Psihologija upravlenija / pod red. A.V. Fedotova. – L. : LGGU, 1991. – S. 49–62.
17. Cherniavska V.V. Osoblyvosti rozvytku kariernykh oriientatsii studentiv-menedzheriv / V.V. Cherniavska // Aktualni problemy psykholohii. Tom 1 : Sotsialna psykholohiia. Psykholohiia upravlinnia. Orhanizatsiina psykholohiia : zb. naukovykh prats Instytutu psykholohii im. H.S. Kostiuka APN Ukrainy. – K. : Milenium, 2006. – Chast. 18. – S. 70–72.
18. Hall, D. T. The new «career contract: Wrong on both counts / D.T. Hall. –Boston : Executive Developmental Roundtable, Boston Universiting School of management, 1993.
19. Kram, K. E. Improving the mentoring process / K. E. Kram // Training and Development Journal. – 1985. – Vol. 39 (4). – R. 40–43.
20. Schein, E. (1986) A critical look at current career development theory and research / E. Schein / In D. T. Hall and Association (Eds.). Career development in organization. – San-Francisco, CA, 1986.
21. Super, D. E. (1992) Toward a comprehensive theory of career development / D. E. Super / In D. H. Montrose, S. J. Shinkman (Eds.). Career development: Theory and practice. – Springfield, IL : Charles C. Thomas, 1992. – P. 35.

Kanivets, T.M., Fesun, G.S. Analysis of the index of students' psychological readiness for their future professional career. *The article analyzes the content and structure of students' psychological readiness for the future professional career as well as its main components (motivational, cognitive, operational and personal). The empirical study carried out by the authors, found low index of students' psychological readiness for the future professional career: only every twelfth respondent had high index of psychological readiness for the future professional career. The students' self-assessment of their own psychological readiness for the future professional career were shown to be overestimated. The authors analyze the impact of the following factors on the index of students' psychological readiness for the future professional career: 1) organizational and professional factors: a) type of the department (the pedagogy, psychology and social work students had higher index of psychological readiness for the future professional career than the students of the economics and law); 2) socio-demographic factors: a) students' age (as the students grew older, they became more psychologically prepared for the future professional career); c) students' gender (boys had higher index of psychological readiness for the future professional career than girls).*

Key words: higher educational institutions; students; professional career; students' psychological readiness for future professional career.

Відомості про авторів

Канівець Тетяна Миколаївна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології факультету педагогіки, психології та соціальної роботи Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Чернівці, Україна

Kanivets, Tetyana M., PhD, Assoc. Prof., Dept. of Applied Psychology, Faculty of Pedagogy, Psychology and Social Work, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi, Ukraine

E-mail: Kaniv79@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0709-8181>

Фесун Галина Стефанівна, кандидат політичних наук, доцент кафедри практичної психології факультету педагогіки, психології та соціальної роботи Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, Чернівці, Україна

Fesun, Galyna S., PhD (political sciences), Assoc. Prof., Dept. of Applied Psychology, Faculty of Pedagogy, Psychology and Social Work, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi, Ukraine

E-mail: qalayfesun@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0083-2483>

Отримано 23 січня 2019 р.
Рецензовано 25 лютого 2019 р.
Прийнято 18 березня 2019 р.